

УДК 336:330

Карлін Микола,
доктор економічних наук, професор,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
професор кафедри фінансів;
м. Луцьк, e-mail: karlin.lutsk@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1421-1066

Наталія Проць,
кандидат економічних наук, доцент,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
доцент кафедри фінансів
м. Луцьк; e-mail: Nataliya.Vyshnevska@i.ua
ORCID ID: [0000-0001-9483-8987](https://orcid.org/0000-0001-9483-8987)

<https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-03-29-36>

ПРОБЛЕМИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ «ЗЕЛЕНОГО ФІНАНСУВАННЯ» У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Війна Росії проти України принесла значні втрати для економіки, довкілля та громадян нашої країни, що вимагає розробки відповідного механізму компенсації цих втрат. Важливим елементом цього механізму повинна стати розробка системи заходів щодо «зеленого фінансування» відбудови Української держави. В статті розкриті особливості «зеленого фінансування» відбудови економіки України після війни з Росією та напрямів дотримання нормативних документів ЄС в цьому процесі. Основними завданнями статі є визначення основних проблем «зеленого фінансування» в Україні у відбудовний період та виявлення шляхів їх подолання.

Ключові слова: «зелене фінансування», відбудова економіки України, кліматичні інвестиції, «зелений» тариф, Європейський Союз, Україна.

Mykola Karlin,
Doctor of Economic Sciences,
Professor of the Department of Finance,
Lesia Ukrainka National University,
Lutsk

Natalia Prots,
Associate Professor, Ph.D. in Economics,
Department of Finance,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk

PROBLEMS AND NECESSITY OF «GREEN FINANCING» IN THE POST-WAR REBUILDING PERIOD THE ECONOMY OF UKRAINE

In the conditions of war, environmental and security risks increase, hazardous military waste are generated, as a result, pollution occurs due to the destruction of transport and industrial infrastructure. Therefore, the study of the problems of "green" financing and the expediency restoring, first of all, those large budget-generating enterprises is important and relevant.

The purpose of the article. The purpose of the article is to reveal the features of "green" financing for the reconstruction of Ukraine's economy after the war with Russia and directions for compliance with the European Union's normative documents.

It has been studied that the new form of «green» financing in Ukraine after the war should be the joint allocation by the state, territorial communities and business of funds for the creation of eco-industrial parks in the regions, especially in those affected by Russian aggression. In the structure of «green» finances in Ukraine, the finances of foreign investors should occupy an important place. For the latter should be provided significant financial benefits, primarily tax benefits. At the same time, in order to eliminate corruption, it is important to strengthen public and state financial control over the implementation of «green» projects with foreign investments. In general, when rebuilding the Ukrainian economy, it is important to adhere to European environmental standards to the maximum extent possible.

It is proposed to improve the mechanism of "green" financing for the reconstruction of Ukraine's economy and to ensure the active attraction of foreign investments from democratic countries of the world and international financial organizations.

Key words: «green financing», reconstruction of the economy of Ukraine, climate investments, «green» tariff, European Union, Ukraine.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними проблемами. Протягом останніх років в Україні недостатньо приділялося увага «зеленому» фінансуванню економіки, хоча наша країна взяла на себе належні зобов'язання відповідно до Паризької кліматичної угоди та кліматичних Директив ЄС. Все це негативно вплине на процес відбудови економіки нашої країни після закінчення війни проти Росії на принципах «зелених» фінансів, оскільки виникла проблема щодо доцільності відновлення тих великих бюджетоутворюючих підприємств, які ще до війни були основними забруднювачами довкілля. Виникає конфлікт інтересів, оскільки, не дивлячись на забруднення природного навколишнього середовища, представники регіональної та місцевої влади зацікавлені у швидкому відновленні будь-яких підприємств на їх території, які б забезпечували робочими місцями їх населення та наповнювали місцеві бюджети. Виходом із цієї ситуації могло б стати залучення іноземних інвестицій насамперед в реалізацію «зелених» проєктів, на що націлює нашу країну керівництво ЄС, оскільки Україна 23.06.2022 р. отримала статус кандидата в члени Європейського Союзу. Тому важливо максимально дотримуватися екологічних норм при відбудові української економіки.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. З початком війни Росії проти України в лютому 2022 р. все більше зарубіжних та українських вчених і практиків шукають адекватні підходи до вирішення проблем «зеленого» фінансування в період війни та післявоєнного відновлення як України, так й інших країн. Серед них доцільно назвати таких, як: А. Аккерман, П. Біляк, І. Бистряков, Б. Буркинський, Е. Вайцеккер, О. Веклич, А. Даниляк, Ф. Джонс, Г. Дейлі, А. Камерон, В. Кравців, Н. Крафтс, Г. Макстан, А. Маркандія, В-А. Олійник, Д. Піарс, Й. Рандерс, Д. Саха, К. Стюарт, Дж. Сьєберт, Ю. Туниця, Дж. Фарлей, М. Хвесик, Є. Хлобистов Р. Штуббе та інші. Разом з тим, поки не вдається досягнути згоди щодо фінансування відновлення тих бюджетоутворюючих підприємств, що постраждали від агресивних дій російських збройних сил, але які у довоєнний період характеризувалися значними викидами парникових газів. Загалом, необхідно розробити принципи та механізм «зеленого» фінансування на період відбудови України у відповідності з рекомендаціями ЄС, оскільки наша країна отримала статус кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Мета та завдання дослідження. Метою статті є розкриття особливостей «зеленого» фінансування відбудови економіки України після війни з Росією та напрямів дотримання нормативних документів Європейського Союзу в цьому процесі. Відповідно, основними завданнями статті є визначення основних проблем «зеленого» фінансування в Україні у відбудовний період та виявлення шляхів їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Агресія Росії проти України в 2022 р. призвела до значних людських та матеріальних втрат для нашої країни. Еколого-безпекові ризики зростають, утворюються небезпечні відходи від руйнувань та воєнні відходи, в результаті руйнування будівель утворюється велика кількість відходів, що містять у своєму складі озоноруйнівні речовини, відбувається забруднення внаслідок руйнування транспортної і промислової інфраструктури, що призводить до масштабних розливів нафтопродуктів та інших небезпечних речовин. Пошкоджено та

зруйновано понад 227 підприємств, заводів та фабрик, включаючи підприємства хімічної галузі. Існують значні загрози ядерній та радіаційній безпеці через пошкодження ядерних та радіаційно небезпечних об'єктів [1].

За різними оцінками, на кінець липня 2022 р. російськими військами знищено тільки українських інфраструктурних об'єктів майже на 100 млрд дол США, а загальні збитки нашої країни оцінюються на суму від 600 млрд дол США. За оцінками міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Р. Стрільця, російські окупанти завдали збитків екології по всій Україні щонайменше на 202 млрд грн [2]. Зокрема, відновлення степу на півдні України займе щонайменше 50 років, про що заявили чеські та українські вчені [3].

Національною радою з відновлення України від наслідків війни розроблено Проект Плану відновлення України та визначено, що за напрямком «Екологічна безпека та ефективне управління відходами» стратегічною метою є запровадження ризик-орієнтованого підходу до екологічної безпеки відповідно до вимог законодавства ЄС, спрямований на запобігання та попередження шкоди довкіллю та здоров'ю людини: мінімізація ризиків для екологічної безпеки (хімічна та радіаційна безпека); зменшення та запобігання промислового забруднення та запровадження принципу «забруднювач платить»; ефективне управління відходами [1].

Загалом, науковці виокремлюють три альтернативні підходи до забезпечення сталого розвитку: 1) охоронний, 2) модернізаційний, 3) структуралістський. Перший полягає у збереженні нинішньої моделі розвитку світової економіки та верховенства великого капіталу. Зміст другого підходу характеризується необхідністю трансформувати соціальні системи й інститути під екологічні вимоги без радикальної перебудови суспільства, але з посиленням державного регулювання. Третій підхід базується на визнанні згубності самого індустріального розвитку та відмови від будь-яких спроб модернізації промисловості та підвищення ефективності використання енергоресурсів. Хоча в Паризькій кліматичній угоді записано, що стратегічною ціллю розвитку людства є прискорення переходу до суспільства та економіки, які споживають мало вуглецеві технології, реальний стан виробництва та споживання поки не дозволяє стверджувати, що це може реалізуватися у найближчі 20-30 років.

Для розробки системи «зеленого» фінансування нашої країни в сучасних умовах необхідно дотримуватись принципів «зеленої» післявоєнної відбудови України, які розроблені фахівцями екологічної організації «Екодія» [4]: 1) сталості та системності прийняття рішень, які в свою чергу повинні бути якісними, ефективними та довгостроковими; 2) прозорості та публічності (участь громад і громадськості у прийнятті рішень має бути забезпечена відкритим доступом до публічної інформації); 3) нормативно-правової забезпеченості через імплементацію законодавства ЄС з метою використання найкращих доступних технологій та практик; 4) збалансованості розвитку територій (стійкий та сталий розвиток міст та регіонів); 5) декарбонізації та децентралізації енергетики; 6) сталий розвиток децентралізованих чи регіональних агропродовольчих систем; 7) забезпечення збереження екосистем та природнього багатства України. Вважаємо, що всі вказані принципи повинні бути враховані при розробці системи «зеленого» фінансування під час відбудови економіки нашої країни.

Під час відбудови економіки України важливо знайти перехідні механізми, що дозволять поєднати концепцію сталого розвитку з концепцією «зеленої» економіки з метою досягнення цілей сталого розвитку. Однією з ланок поєднання вказаних концепцій може стати використання кліматичних інвестицій, направлених на гармонізацію взаємовідносин людини та природи, насамперед на збільшення «зелених» робочих місць у всіх країнах світу, зокрема й в Україні в процесі відбудови після її війни з Росією. Водночас, під час відбудови української економіки не можна допустити надходження до нашої країни так званих «брудних інвестицій» (в кліматичному плані насамперед), оскільки у нас не вистачає робочих місць для безробітних та коштів на запровадження інноваційних екологічних проєктів.

Про фінансову допомогу Україні для подолання наслідків цієї війни повідомили провідні країни світу та багато міжнародних організацій. Зокрема, про свої наміри підтримати українців у відновленні після війни з Росією вже заявив Європейський Союз [5]. Для цього Європейська Рада створить спеціальний Трастовий фонд солідарності з Україною. Також, про готовність фінансово

підтримати відбудову нашої країни також заявили США, Велика Британія, Швеція, Іспанія, Данія та інші країни. Для України важливо використати ці кошти не тільки максимально ефективно, але й врахувати при цьому екологічні вимоги ЄС до відбудови тих чи інших промислових та інфраструктурних об'єктів. Для цього, як пропонують провідні українські фахівці з інвестування, для управління залученими для відбудови України зарубіжними інвестиціями, необхідно створити спостережну раду з представників країн-донорів, щоб перекрити можливі корупційні діяння українських чиновників.

Зарубіжні та українські експерти наголошують на тому, що оскільки «зелене» відновлення України має реалізовуватися великою кількістю суб'єктів у декількох секторах одночасно і щоб децентралізоване ухвалення рішень було спрямоване на «зелену» відбудову, на цьому шляху важливо прибрати наявні перешкоди на шляху «зелених» інвестицій. Зокрема, для цього марнотратні прямі та непрямі цінові субсидії потрібно замінити незалежними від споживання та більш таргетованими субсидіями для вразливих верств населення. Водночас сама програма відбудови економіки нашої країни має розроблятися так, щоб в пріоритеті була довгострокова ефективність «зелених» технологій протягом життєвого циклу над вищими початковими інвестиціями в проєкти [6]. Останнє важливо тому, що до сьогодні в Україні при здійсненні публічних закупівель на перше місце виходить їх найнижча ціна, пропонувана учасниками, а не загальна ефективність протягом життєвого циклу.

У недавно оприлюдненій Концепції економічного відновлення України центральною ідеєю трансформації української економіки є проведення кліматичної модернізації, що відповідає вимогам Європейського Зеленого Курсу. Відповідно, всі нові промислові потужності у металургії, харчовій переробці та енергетиці будуватимуться на принципах «зеленої» економіки. Тобто, вони будуть продукувати мінімальний вуглецевий слід та мінімально залежати від викопного палива, на що будуть виділені значні «зелені» фінансові ресурси західними партнерами України. Водночас, поки не зрозуміло, як будуть враховуватися кліматичні вимоги при відбудові існуючих українських підприємств, які до війни з Росією характеризувалися значними викидами парникових газів, забрудненням води, землі, накопиченням значних відходів тощо. Тому важливо знайти відповідь на це питання вже зараз. Одним із варіантів могло б стати створення на базі переміщених підприємств спільних підприємств з країнами ЄС, в яких дотримуються більш високих екологічних стандартів.

Досвід багатьох країн з екологізації бізнесом свого виробництва показує, що це займає тривалий період та неможливий без фінансової допомоги держави. Самостійно цю проблему бізнес не в силах вирішити. Так, в 1952 р. пропозицію голови Рурської територіальної асоціації планування, яка полягала в тому, щоб промисловість самостійно встановлювала фільтри для очистки повітря за рахунок власних коштів, не підтримала ні влада, ні бізнес. Відповідні зміни в законодавство були прийняті в Німеччині лише на початку 1970-х років [7]. Країни ЄС на здійснення Зеленого переходу на наступні роки виділяють більше одного трильйона євро, оскільки європейському бізнесу самотужки не по силам виконати умови Європейського Зеленого Курсу.

При поданні заявок українськими підприємствами на гранти з фондів ЄС, треба враховувати той факт, що в Європейському Союзі державна фінансова допомога окремим підприємствам заборонена, щоб не підривати основи ринкової конкуренції в цій організації. Водночас, законодавство ЄС дозволяє використовувати державну фінансову підтримку тим підприємствам, які займаються діяльністю, спрямованою на охорону навколишнього середовища. Цей факт важливо використати українським підприємствам, які зараз переміщуються на Західну Україну, та створювати разом з підприємствами з країн ЄС спільні підприємства, на яких будуть запроваджуватися передові екологічні стандарти, відповідно до вимог Європейського Зеленого Курсу.

Опитування Європейської Бізнес Асоціації показало, що український бізнес в масі поділяє Цілі сталого розвитку ООН, але проблемою є те, що чим більше українські компанії інвестують у їх досягнення (зокрема, в екологічні проєкти), тим більше вони відчувають регуляторні бар'єри з боку держави, які не дають бізнесу реалізувати свій потенціал. Тому Українській державі було б доцільним створити сприятливі умови, за яких українські компанії будуть готові збільшувати фінансування у проєкти сталого розвитку, в тому числі в «зелені» проєкти. Насамперед це стосується удосконалення державної регуляторної бази. Крім того, необхідна й державна консультативна

допомога тим українським бізнесам, які поки не розуміють, навіщо їм інвестувати у проекти сталого розвитку, в тому числі в «зелену» економіку. Вони це зрозуміють, коли спробують експортувати свої товари до ЄС, де з 2023 р. буде братися новий вуглецевий податок на так званий вуглецевий слід для товарів, вироблених поза межами ЄС. При відновленні економіки України і державі, й бізнесу необхідно взяти до уваги рішення Урядів ЄС від 29.06.2022 р. щодо скорочення парникових викидів. Міністри погодилися, що ЄС має колективно видалити з атмосфери 310 млн тон еквіваленту CO₂ шляхом збільшення площ природних поглиначів цього газу (насамперед лісів); припинити продаж автомобілів з двигунами внутрішнього згорання в 2035 р.; запровадити ціну на вуглець в ціні на транспортне паливо та паливо для опалення [8].

Позитивом у державному регулюванні фінансування природоохоронних заходів бізнесом стало прийняття постанови Кабінету Міністрів України № 1060 від 11.10.2021 р. «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища». Тепер компанії будь-якої галузі можуть претендувати на державну допомогу для капітальних інвестицій та додаткових інвестиційних витрат, пільгових кредитів на застосування нових екологічних стандартів на виробництві та завчасну адаптацію до них, скорочення викидів парникових газів тощо. Розмір державної допомоги може сягати 100 % необхідних коштів. Зокрема, у 2020 р. підприємства отримали 10,8 млрд грн державної допомоги. Водночас, все частіше трапляються випадки, коли державна допомога, надавачами якої є органи державної влади центрального та публічного рівнів, визнається незаконною. Тому поки бізнес поки досить обережно ставиться до цього інструменту державного регулювання. Крім того, критерії оцінки допустимості державної допомоги бізнесу на «зелену» модернізацію досі не розроблені.

Під час війни з Росією влада України пішла на відміну проведення тендерів в публічних закупівлях, що, на наш погляд, треба було робити тільки для оборонних закупівель. В результаті при проведенні публічних закупівель різко зросли тіньові схеми, відкоти, інші фінансові порушення, що призводять до їх удорожчання. Тому у найближчий час, поки йде війна, а також у відбудовний період треба змінити умови проведення публічних закупівель, щоб останні не гальмували цей процес. Насамперед треба скоротити їх терміни (не більше двох тижнів), підняти планку спрощених закупівель (хоча б до рівня 500 тис грн), різко підвищити плату за необґрунтовані скарги на проведення та результати тендерів. Щодо останніх пропонуємо встановити цю плату на рівні вартості тендерної пропозиції. Тільки таким чином, на наш погляд, можна зупинити затягування тендерів.

Фінансова «екологізація» української економіки до війни з Росією відповідно до стандартів ЄС, за розрахунками експертів, могла б коштувати нашій країні кілька сотень мільярдів дол США. Після закінчення війни (а вона, за оцінками військових експертів, може затягнутися до початку 2023 р.), ця сума значно зросте. Тому в структурі «зелених» фінансів в Україні важливе місце повинні складати не тільки публічні кошти та інвестиції українського приватного сектору, але й фінанси зарубіжних інвесторів. Для останніх треба передбачити значні фінансові пільги, насамперед податкові. Водночас, важливо посилити не тільки державний фінансовий контроль за реалізацією «зелених» проектів за іноземні інвестиції (як на рівні держави, так й на рівні регіонів та територіальних громад), а й громадський контроль, оскільки рівень корупції у державних екологічних службах досить високий. Це в першу чергу важливо, щоб не допустити надходження в Україну у відбудовний період так званих токсичних в екологічному плані зарубіжних інвестицій.

Важливо залучити для відбудови української економіки не тільки інвесторів з ЄС, США, Великої Британії та інших демократичних країн, а й китайських, турецьких та арабських інвесторів. Як відомо, зараз відбувається масове переміщення українських підприємств зі східних та південних регіонів нашої країни на Західну Україну, щоб уберегти їх від агресивних дій Росії. Відповідно, до цього процесу необхідно залучити насамперед кошти китайських інвесторів, які зацікавлені мати спільні підприємства з Україною на кордонах з ЄС, а подібні підприємства в Росії та Білорусі вже не мають можливостей співпраці з Європейським Союзом в результаті накладених на ці країни санкцій з боку ЄС. Відповідно, Китай втратив економічний інтерес до подібної співпраці з Росією та Білоруссю. Водночас, необхідно посилити екологічний контроль за китайськими інвестиціями в Україну, оскільки не завжди і не всюди китайські інвестори дотримуються стандартів «зеленої»

економіки. В силу цього, кілька десятків азійських та африканських країн розірвали інвестиційні договори з КНР.

Війна Росії проти України призвела до значного зростання цін на енергоносії у всьому світі. Відповідно, більшість країн світу починає активніше використовувати відновні джерела енергії (ВДЕ), що вимагає додаткових коштів від держави та бізнесу на реалізацію таких проєктів. Водночас, у багатьох країнах ресурс таких коштів обмежений, оскільки у всьому світі зросли ціни на продовольство, що вимагає від держав додаткових витрат на субсидування цін на продовольство. Розвинуті країни, крім того, субсидують ціни на енергію для домогосподарств та бюджетних організацій. Всі ці додаткові витрати ведуть до зростання дефіциту бюджету та зростання державного боргу, обмежуючи можливості держав фінансувати «зелені проєкти», які є досить дорогими, а в багатьох випадках й збитковими для більшості країн. Все це ставить на порядок денний пошук нових механізмів державного «зеленого фінансування», який би враховував довготривалі наслідки війни Росії проти України (а фактично, проти всього цивілізованого світу). Для України вказану проблему не можна вирішити без міжнародної фінансової допомоги, оскільки дефіцит бюджету та державний борг нашої країни вже перевищує відповідні стандарти ЄС. Ускладнює фінансування «зелених проєктів» в Україні й надмірний випуск в обіг Національним банком України (НБУ) готівкової валюти для забезпечити основних витрат під час війни з Росією, що провокує зростання інфляції. Крім того, різке підвищення облікової ставки НБУ з 10 до 25 % для зменшення інфляції практично зупинило фінансування «зелених проєктів» з боку бізнесу. Також негативно позначилося на реалізації вказаних проєктів й часткове фінансування Українською державою вітчизняних та іноземних інвесторів за програмою «зеленого тарифу». Виходом із вказаної ситуації могло б стати стимулювання Українською державою розвитку домашніх сонячних (СЕС) та вітрових (ВЕС) електростанцій, як це здійснюється у провідних країнах світу. Але проблемою є те, що у нашій країні багато не тільки малих, середніх та великих підприємств, а й домогосподарства виробництво відновної енергії перетворили у дуже прибутковий бізнес, передаючи її державі за високими цінами, одночасно майже не використовуючи її у своїй діяльності. Тому заслуговує на увагу нова модель підтримки виробників відновної енергії, розроблена Міністерством енергетики України, спрямована на покриття власного споживання ними цієї енергії, що не вимагатиме додаткових фінансових витрат з боку держави та інших споживачів [9].

Нашій державі треба також суттєво знизити вартість підключення домашніх господарств до державних ліній електропередач. Подібне слід застосувати й для підприємств малого й середнього бізнесу. Все це є можливим навіть в умовах війни Росії проти України, оскільки, за різними оцінками, до війни вдома українці тримали до 50-70 млрд дол вільних коштів. Навіть враховуючи втрати домогосподарств під час цієї війни, певні вільні кошти у домогосподарств та малого бізнесу ще залишилися. Про це, зокрема, може свідчити й масовий завіз транспортних засобів із-за кордону у попередні місяці 2022 р. Взяти вільні кошти населення та бізнесу для реалізації «зелених проєктів» в Україні можна й за рахунок випуску «зелених облігацій», як це практикується у провідних країнах світу, насамперед на місцевому рівні.

Проблемою розвитку відновної енергетики в Україні є її надлишок у весняно-літній період та нестача в осінньо-зимовий період. Тому для прискореного розвитку відновної енергетики в Україні важливо збільшити резервні енергетичні потужності в енергетиці, а також створити системи накопичення енергії. Останні представляють собою використання потужних акумуляторів для її зберігання, коли в енергосистемі держави є надлишок енергії або низькі ціни на неї. Крім того, системи накопичення енергії можуть відпускати електроенергію в мережу у потрібний час [10].

Важливою умовою сталого розвитку є збереження лісів та розширення лісових насаджень, які поглинають значну частину викидів вуглекислого газу. Але це вимагає значних кліматичних інвестицій в лісову галузь, яких у багатьох бідних країнах не вистачає. Одним із шляхів вирішення проблеми в Україні, пов'язаної із вивезенням (часто – незаконним) необробленої деревини з нашої країни, могло б стати створення в Україні спеціальних експортних зон для переробки необробленої деревини в окремих регіонах за прикладом Туреччини.

Новою формою «зеленого» фінансування в Україні після війни повинно стати спільне виділення державою, територіальними громадами та бізнесом коштів на створення еко-індустріальних парків в

регіонах, особливо в тих, які постраждали від російської агресії. Вони представляють собою спеціальні зони промислового призначення, які сприяють сталому розвитку шляхом забезпечення соціальних, економічних та екологічних параметрів у процесах вибору розташування, планування, управління та повсякденного функціонування [11]. Особливістю діяльності таких парків є тісна співпраця між їх підприємствами, спільне ефективне використання ресурсів та управління відходами. Важливо, що в таких парках краще реалізуються принципи циркулярної економіки, коли відходи одних підприємств стають сировиною для інших підприємств еко-індустріального парку.

Загалом, Україна для подолання негативних наслідків агресії Росії потрібні значні іноземні інвестиції, зокрема в «зелену» економіку. Згідно плану відновлення України, представленого в липні 2022 р. в Лугано (Швейцарія), наша країна сподівається на державні гарантії країн ЄС та Великої Сімки в розмірі 0,2 % від ВВП кожної з цих країн впродовж наступних 5 років, що повинно забезпечити надходження до України 100 млрд дол щорічно [12]. Відповідно, наша країна бере на себе зобов'язання прискорити проведення економічних реформ та посилити боротьбу з корупцією на всіх рівнях.

Висновки та пропозиції. Особливістю «зеленого» фінансування відбудови економіки України є наголос на активне залучення іноземних інвестицій від демократичних країн світу та міжнародних фінансових організацій. В свою чергу це вимагає їх активного контролю за використанням цих інвестицій (зокрема, й «зелених»), оскільки в Україні поки не вдалося подолати корупцію у вищих ешелонах влади та використання різноманітних «схем» при реалізації інвестиційних проєктів. Важливою умовою ефективного використання публічних коштів в Україні повинно стати повне відновлення публічних закупівель після закінчення активних бойових дій на нашій території у відповідності до документів ЄС, так як Україна отримала статус кандидата в члени Європейського Союзу. Водночас, при проведенні тендерних закупівель в Україні все більше до уваги повинна братися вартість життєвого циклу товару (роботи, послуги), а не тільки початкова ціна, оскільки «зелені» проєкти, як правило вимагають більше коштів на свою реалізацію. Суттєвих змін вимагає й механізм використання «зеленого» тарифу, який багатьма підприємствами та домогосподарствами застосовується для отримання надприбутків. Тому важливо переорієнтувати його на те, щоб отримана «зелена» енергія насамперед використовувалася її виробниками.

Джерела та література

1. Проект Плану відновлення України. URL: <https://ua.urec2022.com/plan-vidnovlennya-ukrayin> (дата звернення 10.08.2022)
2. Кречетова Д. У Міндовкілля назвали суму збитків, завданих екології у час війни. URL: <https://www.lifepravda.com.ua/society/2022/07/27/249745/>(дата звернення 02.08.2022)
3. Осадча Я. На відновлення української природи після бойових дій знадобляться десятки років – екологи. URL: <https://www.lifepravda.com.ua/society/2022/06/23/249243/>(дата звернення 02.08.2022)
4. Принципи зеленої післявоєнної відбудови України. URL: <https://ecoaction.org.ua/zelena-vidbudova-ua.html> (дата звернення 10.08.2022)
5. Ukraine: Commission presents plans for the Unions immediate response to address Ukraine's financing gap and the longer term reconstructions. URL: https://ec.europa.eu/commission/press-corner/detail/en/ip_22_3112 (дата звернення 10.08.2022)
6. Саха Д., Штуббе Р., Біляк П. та ін. Потрібне чітке бачення якою повинна бути «зелена» відбудова України? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/07/19/689310/> (дата звернення 12.07.2022)
7. Бойко С. (2022). Місце екології у економічному відновленні України: досвід передових держав. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/6/686725/> (дата звернення 12.08.2022)
8. Після 17 годин переговорів у ЄС домовилися щодо ключових кліматичних законів. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/06/29/688656/> (дата звернення 12.08.2022)
9. Власенко Ю. Як забезпечити 25 % енергії з ВДЕ без підтримки з бюджету. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/25/689577/>(дата звернення 12.08.2022)
10. Бондарчук І. Energy storage в Україні. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/15/689227/> (дата звернення 12.08.2022)
11. Клецов А. Навіщо Україні еко-індустріальні парки? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/14/689172/> (дата звернення 12.08.2022)

12. Свириденко Ю. Яку економіку ми будемо? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/8/7357131/> (дата звернення 12.08.2022)

References

1. Project of the Recovery Plan of Ukraine. Retrieved from: <https://ua.urc2022.com/plan-vidnovlennya-ukrayin> [in Ukrainian]
2. Krechetova D. The Ministry of Environment named the amount of damage caused to ecology during the war. Retrieved from: <https://www.life.pravda.com.ua/society/2022/07/27/249745/> [in Ukrainian]
3. Osadcha Ya. It will take dozens of years to restore Ukrainian nature after hostilities - ecologists Retrieved from: <https://www.life.pravda.com.ua/society/2022/06/23/249243/> [in Ukrainian]
4. Principles of green post-war reconstruction of Ukraine. Retrieved from: <https://ecoaction.org.ua/zelenavidbudova-ua.html> [in Ukrainian]
5. Ukraine: Commission presents plans for the Unions immediate response to address Ukraine's financing gap and the longer term reconstructions. Retrieved from: https://ec.europa.eu/commission/press-corner/detail/en/ip_22_3112 [in Ukrainian]
6. Saha D., Stubbe R., Bilyak P. We need a clear vision of what the «green» reconstruction of Ukraine should be? Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/07/19/689310/> [in Ukrainian]
7. Boyko S. (2022). The place of ecology in the economic recovery of Ukraine: the experience of advanced countries. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/6/686725/> [in Ukrainian]
8. After 17 hours of negotiations, the EU agreed on key climate laws. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/06/29/688656/> [in Ukrainian]
9. Vlasenko Yu. How to ensure 25% of energy from RES without support from the budget. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/25/689577/> [in Ukrainian]
10. Bondarchuk I. Energy storage in Ukraine. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/15/689227/> [in Ukrainian]
11. Kleschov A. Why does Ukraine need eco-industrial parks? Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/14/689172/> [in Ukrainian]
12. Svyridenko Yu. What kind of economy are we building? Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/8/7357131/> [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 01.08.2022 р.